

ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ

7700 Търговище , пл. Свобода, тел. 0601/ 6 87 00, e-mail:obshtina@targovishte.bg
www.targovishte.bg

ПРОГРАМА

ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОТПАДЪЦИТЕ В ОБЩИНА
ТЪРГОВИЩЕ ЗА ПЕРИОДА 2008 – 2013 ГОДИНА
/ актуализация /

2008 ГОДИНА
ГР. ТЪРГОВИЩЕ

ПРОГРАМА

ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОТПАДЪЦИТЕ В ОБЩИНА
ТЪРГОВИЩЕ ЗА ПЕРИОДА 2008 – 2013 ГОДИНА

ПРИЕТА ОТ ОБЩИНСКИ СЪВЕТ ТЪРГОВИЩЕ
С ПРОТОКОЛ № / 25 /24.09.2009 Г.
РЕШЕНИЕ № 4

Община: Търговище

Население на общината: 73 998 души към 17 .07. 2008 г.

Адрес

7700

Търговище

Площад “ Свобода “№ 1

тел.: 0601 / 6 87 00

факс: 0601 / 6 22 12

e-mail: obshtina@targovishte.bg

Кмет: д – р Красимир Мирев

тел.: 0601 / 6 23 33

факс: 0601 / 6 20 57

Булстат:000875920

СЪДЪРЖАНИЕ

<u>ПРОГРАМА.....</u>	<u>1</u>
<u> 2008 ГОДИНА.....</u>	<u>1</u>
<u>ПРОГРАМА.....</u>	<u>2</u>
<u>Фиг.2. Количество генерирани отпадъци.....</u>	<u>21</u>
<u>Таблица 11. Морфологичен състав на ТБО.....</u>	<u>22</u>
<u>Таблица 12. Химичен състав на ТБО.....</u>	<u>22</u>

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската програма за управление на дейностите по отпадъците се разработва на основание на чл.79 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), чл. 29 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), чл.21 и чл.22 от Закона за местното самоуправление и местната администрация. Програмата отчита, че отпадъците са риск за човешкото здраве и околната среда. Тя цели екологосъобразно управление на отпадъците в общината.

Програмата е инструмент за подобряване на организацията за управлението на отпадъците в общината. Тя създава необходимите предпоставки генераторите на отпадъци – промишленост, търговия, потребители, общественост – да намаляват количеството на образуваните отпадъци.

Ключов елемент на програмата е йерархията за третиране на отпадъците:

- ✓ Подобряване на системата за събиране и транспортиране;
- ✓ Намаляване или предотвратяване образуването на отпадъците;
- ✓ Почистване на старите замърсявания
- ✓ Повторна употреба и рециклиране;
- ✓ Екологосъобразно обезвреждане;

Анализирано е съществуващото състояние по управление на отпадъците, на база на което са идентифицирани проблемите и са формулирани целите. Разработен е План за действие, в който са посочени необходимите мерки в близка и в дългосрочна перспектива, отговорните институции и необходимите финансови средства за обезпечаване на програмата. Представената програма е отворен документ, изпълнението на който се отчита, във връзка с планираните мерки и действия и тяхната обезпеченост и подлежи на актуализация в процеса на осъществяването ѝ. Програмата отговаря на следните нормативни изисквания: глава четвърта от ЗУО, глава пета от ЗООС.

Ефективното и ефикасно управление на твърдите битови отпадъци е основна нужда в съвременното общество. При липса на такова, голям брой важни сфери на местната политика ще бъдат повлияни негативно от ефекта на различни видове замърсяване на обществени места, въздуха, водите и почвите. Най-важните сфери на управлението на местно ниво са:

- здравеопазване;
- заетост;
- икономическо развитие;
- селско стопанство;
- опазване на околната среда ;
- пространствено планиране;
- туризъм.

Целта на настоящата програма е не само да се осъществи един добър план за управление на твърдите битови отпадъци, а по-скоро да се осъществи план, който ще е финансово обезпечен и ще има положителен ефект върху посочените по-горе сфери.

Една нова, ефективна и ефикасна стратегия за управление на твърдите битови отпадъци ще:

- създаде условия за предотвратяване на някои заболявания;
- подобри състоянието на околната среда и нейната привлекателност;
- намали замърсяването на природните ресурси /реки, води и почви/
- подобри условията за икономическо развитие;
- повиши привлекателността на града и околностите му;
- подобри условията за развитие на селското стопанство в общината;
- подобри заетостта

В настоящият план за управление на твърдите битови отпадъци сме се опитали да постигнем необходимия баланс между стратегия за управление на отпадъците, насочена към изискванията на бъдещето, необходимите финансови средства за осъществяване на приоритетите и положителният ефект от това върху няколко сфери от живота в общината

I.Обща характеристика на община Търговище

Община Търговище е разположена в североизточната част на Република България, в източната и платовидна подобласт на Дунавската равнина и съобразно административното деление на страната попада в състава на Област Търговище. Общата територия на общината е 840,5 кв. км.

Фиг. 1. Община Търговище

Територията на Община Търговище се характеризира с разнообразие и преливане на равнинен, хълмист и нископланински релеф.

Селищната мрежа на общината съдържа 51 села и 1 град - гр. Търговище, който попада в категорията “средни градове”. В групата на селата влизат 3 от категорията “средни”, 38 “малки” и 10 “много малки” села.

Средната селищна гъстота (6,2 селища на 100 км²), е близка до тази за страната (около 5). Средното отстояние между населените места е около 5 км.

По степен на урбанизация, община Търговище е водеща в областта със 62% градско население, но под средната стойност за страната – 70%. Останалата демографска маса от 38% е разпределена в равномерна мрежа от села. Икономическият облик на селата е селскостопански,

с подчертан самовъзпроизводствен характер. Като цяло, в селата липсват възможности за трудова заетост, обезпечаваша жизнена кариера на млади хора. Промислените и обслужващите функции са съсредоточени изключително в града.

Само в 26 от общо 51 села все още има функциониращи училища. В повечето села няма лекарски практики. Центърът компенсира с пълен набор от добре развити услуги на селищно, общинско и областно ниво.

По степен на благоустроеност, селата имат сходни характеристики - всички са електрифицирани и водоснабдени (но в 31 от тях водата е с недостатъчен дебит), във всички отсъства канализация. Сравнима е и благоустроеността на уличната мрежа - някога изградена с трайна настилка, сега е повсеместно в лошо състояние

Община Търговище наброява 73 998 /17.07.2008 г./ . През последните се наблюдава тенденция на демографско намаление, характерна и за област Търговище. Отрицателен прираст на населението е регистриран както в центъра на общината, така и в селата като цяло. Само в 5 от общо 51 села прирастът е положителен.

В град Търговище е съсредоточено 61,9 % (39202 д.) от населението на общината и 28,4% от населението на областта.

Структурата на населението по пол за община Търговище е сходна с тази на областта и страната. На 100 мъже се падат 105 жени (средно за област Търговище – 104, за Р България - 106).

Тенденциите в развитието на населението са: постепенно намаляване на общото население в резултат на отрицателен естествен и миграционен прираст, застаряване на селското население, повишаване на образователното равнище на населението на общината.

Основните приоритети в демографското развитие на общината са насочени към: стабилизиране и запазване на населението; ограничаване неблагоприятните тенденции в демографските процеси, предимно на нето-миграцията; продължаване тенденцията на нарастване на образователното равнище на населението и участието му в различни форми на обучение.

През последните години наетите лица по трудово или служебно правоотношение са около 16 468, от които 55.9% (9199 ч.) са в частния сектор. Най-голяма заетост осигуряват преработващата промишленост - 31.1%, търговия и ремонт - 13.1%, образование - 10.3%, здравеопазване и социални дейности - 8.1% и държавно управление и отбрана - 6.5%. Частният сектор допринася за 100% от заетостта в рибното стопанство и търговията, 80.5% в преработващата промишленост, 83% в селското стопанство, над 82% в строителството и във финансовото посредничество. Разпределението на наетите лица по сектори на икономиката следва общата тенденция за страната. През 2007 г. секторът на услугите осигурява най-голяма заетост - 55.2% (при средно за страната - 58.1%). Индустиалният сектор е допринесъл за 38.7% от заетостта, при средно за страната - 38.3%, като над 80% от заетостта в сектора се пада на преработващата промишленост. На фирмите от аграрния сектор се падат 5.8% от работните места (за страната - 3.6%).

С влизането в експлоатация на завода за стъкло „ Тракия Глас България „ ЕАД са разкрити 700 нови работни места, което води до повишаване на заетостта в общината с около 4%. Положителен фактор в развитието на икономиката се явява включването на общината в Списъка за нулева ставка данък печалба по Закона за корпоративното подоходно облагане.

Област Търговище е сред общините с високо равнище на безработица. Тревожен факт е продължителното запазване на това високо равнище. Въпреки, че от 5 г. насам се забелязва тенденция на непрекъснато намаление, за периода 2004-2007 г. тя се задържа трайно със стойности около 1.8-1.9 пъти над средните за страната и около 1.4-1.5 пъти над средните за Североизточния район.

Делът на младите хора (до 29 г.) е 26.5%, (за областта - 25.6%, за страната - 26.4%). Продължително безработните лица (с регистрация над 1 година) са 66.1% (68% за областта, 53.9% за страната).

От общия брой на регистрираните безработни, най-висок е относителният дял на тези с основно образование - 48.55% и с начално и по-ниско образование - 20.62%. Лицата без квалификация и образование съставляват най-голямата част от продължително безработните и

регистрираните над два пъти в Бюрото по труда. Те се оформят като рискова група, чиято единствена реализация за сега е включването им в националните програми за заетост или по някои от насърчителните мерки по Закона за насърчване на заетостта.

След труден период на развитие през 90-те години на миналия век, икономиката на община Търговище започва да се възстановява. От 2000 г. се очертават някои положителни тенденции, градящи реалните перспективи на общината постепенно да излезе от икономическия спад и да възстанови ролята си на един от икономическите центрове на Североизточния регион. Позицията и на опорен център на областта, ще позволи на Търговище да разпространява “съживяващи” икономически импулси към съседните общини.

Промените в обществения и икономическия живот съществено измениха картата на работещите фирми в общината. Почти са заличени традиционните индустриални производства и големите заводи. Те се оказаха неконкурентоспособни да устоят на динамиката на пазара. В следствие на това, през последните години нетните приходи от продажби показват променлива динамика.

Нетните приходи от продажби на предприятията на един жител за 2007 г. в община Търговище са над два пъти по-малки от тези за страната и за Североизточния регион за планиране, но са най-високи в областта. Динамиката в тяхното развитие показва, че общината до 2007г. бавно преодолява кризата и показва променливи темпове на нарастване и спадане на този показател.

Отраслова структура на икономиката

Индустрията формира 46,6% от нетните приходи и 52,7% от ДМА в община Търговище, услугите 46,4% от нетните приходи и 40% от ДМА. Делът на аграрния сектор 7% от приходите и 7,6% от ДМА.

Концентрирането в община Търговище на 73,6% от нетните приходи на областната индустрия и на 64,3% от ДМА в индустрията на областта я определя като основното

промишлено ядро в областта, но потенциалът на това ядро е все още много слабо експониран и с ниски резултати на икономическа реализация.

Структура на стопанските единици

Стопанските единици в общината представляват 55% от общия им брой в областта. 51,9% от фирмите са в “Търговия и услуги”, а 13,4% в промишлеността.

Таблица 1. Структура на регистрираните фирми по отрасли

Отрасъл	%
Промишленост	13.4
Строителство	2.7
Селско и горско стопанство	5.1
Транспорт	10.2
Търговия и изкупуване	51.9
Други отрасли на материалното производство	1.3
ЖКС и битово обслужване	2.1
Наука и научно обслужване	0.1
Образование	4.7
Култура и изкуство	2.5
Здравеопазване, социално осигуряване	1.8
Финанси, кредит и застраховка	1.1
Управление	2.7
Други отрасли на непроизводствената сфера	0.4

Малките и средни предприятия са 98% от общия брой. Те формират 76.7% от нетните приходи в общината.

Представителите на едрия бизнес са приватизирани държавни предприятия като “Енергия” АД, ЛВК ”Винпром” АД и някои други, които развиват успешна дейност и осъществяват износ.

Роля в икономическото развитие на общината имат и общинските фирми. Една част от тях са частично приватизирани – “Хлебопроизводство и сладкарство” ООД, други девет са изцяло общински. В голямата си част те показват устойчиво развитие като “Общински пазари” ЕООД и “БКС” ЕООД.

Развитието на бизнес услугите е важен фактор за конкурентоспособността и съживяването на икономиката в общината. Наетите лица във фирми и организации, предлагащи финансови, застрахователни, консултативни, информационни услуги и услуги за търговия с недвижими имоти в община Търговище са 6.3% от общо наетите. За областта този процент е 7%, за Североизточния район е 5,3%, а за страната - 6,9%. Независимо от по-високия относителен дял на заетостта в този сектор от средния за района, той се характеризира с ниска ефективност и не съдейства в достатъчна степен за развитието на икономиката на общината. Положителен факт е наличието на утвърдени бизнес-организации, които са реални партньори на общината. Съществува необходимост от създаване на условия за обединено и интегрирано предлагане на услуги от страна на общината и бизнеса.

Инвестиционна активност

Инвестиционната активност е от особено значение за икономическото развитие на общината. Направените инвестиции в общината не са достатъчни за по-значително структурно преустройство на икономиката. Разходите за придобиване на ДМА през 2007 г. са 5781 хил. лева.

Таблица 2. Брой на фирми с чуждестранно участие в община Търговище по отрасли и години

Отрасъл	2001 г.	2002 г.	2003 г.	2004 г.	2005 г.
Общо	139	157	164	208	198
Селско, ловно и горско стопанство	6	8	7	9	8
Преработваща промишленост	17	22	21	27	25
Строителство	5	5	5	6	6
Търговия, ремонт и техническо обслужване на МПС, лични вещи и стоки за дома	87	97	104	132	126
Хотели и ресторанти	10	10	11	14	13
Транспорт, складиране и съобщения	5	6	7	9	8
Операции с недвижимо имущество, наемодателна дейност и бизнес услуги	5	5	5	6	6
Хуманно здравеопазване и социални дейности; ветеринарно лечение	2	2	2	3	2
Други дейности, обслужващи обществото и личността	2	2	2	3	2

Инвестицията в размер на над \$200 мил. лв. в заводи за стъкло се реализира от ” Тракия Глас България” ЕАД. Строежът на заводите стартира през юли 2004 г. и трябва да приключи до края на 2006 г. Трите завода се изграждат върху площ от близо 100 хектара край кв. Въбел,

гр.Търговище. Единият завод ще произвежда плоско стъкло, а другият - стъклени изделия за бита. Очаква се 90% от продукцията да се изнася в Западна, Централна и Източна Европа и Балканите, а 10% - за вътрешния пазар. Предвижда се да бъдат разкрити 700 нови работни места.

Турския холдинг „ Тракия Глас България „ЕАД предвижда до края на 2009 г. да изгради нови производствени мощности на територията на Община Търговище това са нови инсталации за производство на :

- Плоско стъкло - капацитет 225 000 t/y по най-новата флоат технология, която позволява участието на плоско стъкло с високи оптични качества. С реализацията на този проект се предвижда да се осигурят над 360 работни места.
- Инсталация за ламинирано стъкло – капацитет 2 000 000 m/y . Предвиждат се над 30 работни места.
- Инсталация за устойчиво стъкло- капацитет 4 000 000 m/y . Предвижда се да се осигурят 40 работни места.
- Инсталация за автомобилно стъкло- предвижда се въвеждане на линии за производство на ламинирано и закалено автомобилно стъкло. Годишния проектен капацитет на линията за ламинирано автомобилно стъкло ще бъде 1 400 000 m/y .Предвиждат се 190 работни места.

Ще бъде стимулирано и потреблението на енергийни ресурси. Това е една от най-големите чуждестранни инвестиции за България през последните години и дава перспективи за развитие на общинската индустрия.

Селско и горско стопанство .

Селското стопанство е база на преработвателната индустрия и е важна съставна част от икономиката на община Търговище. Традиционно са застъпени и двата му подотрасъла – растениевъдство и животновъдство.

Растениевъдство .

Растениевъдството е един от основните подотрасли на земеделието в общината. Земеделските територии заемат площ от 474 537дка.

Основните култури са пшеница, ечемик, слънчоглед и царевица. Те заемат 55.0 % от земеделските територии.

Освен традиционните култури, се отглеждат и тритикале, маслодайна рапица, ръж, пролетен ечемик, овес, фуражен грах, сорго, захарно цвекло, картофи.

Зеленчукопроизводството е реализирано върху 7 544 дка . През последните години има повишен интерес към *трайните насаждения* – подобрява се и се създават нови - вишни, череши, сливи, ягоди и малини

Плододаващите овощни насаждения заемат площи от 4 513 дка, от тях: сливи 32.8 %, ягоди 15.5 %, малини 14.5 %, ябълки 13.1 %, череши 9.7 %, вишни 8.8 %, праскови 3.5 %, кайсии 1.8 % и круши 0.5 %. Новосъздадените трайни насаждения почти удвояват площите им.

Лозарството е обект на специално внимание. Преобладава производството на винено грозде. Местният винзавод – ЛВК ”Винпром ”АД – Търговище изкупува продукцията и създава стимули за добро поддържане на лозята .

Като цяло, земеделската техника е остаряла и амортизирана. Частично подновяване се реализира чрез закупената съвременна селскостопанска техника с кредити по програма САПАРД и от ДФ”Земеделие”.

Животновъдство .

Животновъдството е другият основен подотрасъл на селското стопанство. В сравнение с предходните години животновъдството бележи спад. Изключение прави само нарастването на пчелните семейства.

Таблица 3. Животновъдство в община Търговище 2001 – 2007г. (брой животни)

Вид	2001г.	2002г.	2003г.	2004г.	2005 г.	2006 г.	2007 г.
говеда	7 379	6 924	7 288	6 728	6 868	6 478	5 580
в.т.ч. крави	4 625	4 658	4 901	4 681	4 837	4 702	4 138
овце - майки	20 379	21 779	24 194	22 300	22 386	22 364	20 362
кози - майки	8 012	7 908	8 256	6 819	5 455	5 016	3 656
свине	4 308	5 830	7 185	5 682	5 847	6 701	2 016
кок. носачки	90 713	62 265	75 995	70 600	92 931	101 565	70 517
пчелни семейства	4 678	4 428	8 115	10 044	14 694	12 471	71 2914

Източник: Общинска администрация - Търговище

Говедовъдството е съсредоточено изцяло в личните стопанства, където се отглеждат от 1 до 5 крави. Едва в един процент от фермите има над 20 крави, което прави сектора нерентабилен. За последните години се наблюдава спад както в броя на животните, така и в средната им продуктивност, а от там и в произведената продукция.

Биволовъдството е сравнително слабо застъпено. В личните стопанства се отглеждат около 70 биволици с тенденция към увеличение. Овцевъдството е представено от множество дребни стопанства и ферми. Наблюдава се колеблива тенденция към увеличение, но ниската ефективност при сегашните породи и начин на отглеждане, поставят под съмнение този клон на животновъдството. Козевъдството допълва фонда на натуралните стопанства.

Свиневъдството е застъпено основно в частния сектор. Тревожен е спадът му с повече от 20 % спрямо предходните години.

Птицевъдството също бележи спад. Перспективно е внедряването на хибридни линии с висок генетичен потенциал и добри репродуктивни показатели. Демонстриран е интерес към отглеждането на нетрадиционни за региона и страната птици. На териториите на кметствата Дралфа и Алваново има създадена ферма за отглеждане на щрауси . Пчеларството се развива бързо. През последните броят на пчелните семейства се увеличава .

Общински бюджет

Приходи :

Приходите на бюджета на община Търговище се осигуряват посредством субсидия от Републиканския бюджет, собствени данъчни и не данъчни приходи, трансфери от / бюджетни извънбюджетни сметки и финансиране на дефицита /излишъка.

Таблица 4. Всичко приходи (лв.)

Година	Общо приходи (лв./жител)	Държавни трансфери (лв./жител)	Собств. Приход (лв./жител)	Трансферни сметки (лв./жител)	Заеми (лв./жител)
2001 г.	226, 09	107,20	101,47	17,64	- 0,23
2002 г.	270, 63	129,32	120,27	21,04	-
2003г.	214, 00	150,00	52,00	13,00	-1,00
2004 г.	291, 79	199,20	75,90	19,58	- 2,89
2005 г.	315, 31	203,09	91,28	23,37	-2,43
2006 г.	383, 09	209,12	101,76	26,46	-0,73
2007 г.	443,94	237,43	147,74	26,78	-21,98

Данъчните приходи постъпват от Републиканския бюджет или са с общински характер. В приходите от данъци с Държавен характер най-голям относителен дял заемат ДДФЛ, данък за общините. Приходите от данъци с общински характер се състоят предимно от приходи от имуществени данъци и данък върху печалбата, с най-малък относителен дял са данъците по корпоративното подоходно облагане.

Таблица 5. Данъчни приходи от Републиканския бюджет за периода 2001-2007 г.

Година	ДФЛ (лв./жител)	Обща допълваща субсидия (лв./жител)	Обща изравнителна субсидия (лв./жител)	Капиталова субсидия (лв./жител)
2001 г.	-	85, 01	-	3, 85
2002 г.	-	87, 26	-	9, 22
2003 г.	86, 00	51, 00	3, 00	9, 00
2004 г.	101, 28	73, 98	8, 82	15, 10
2005 г.	104, 56	72, 67	16, 22	9, 62
2006 г.	85, 08	76, 51	18, 46	10, 58
2007 г.	100, 01	74, 03	22, 56	28, 37

Постъпленията от не данъчни приходи са главно от такса за битови отпадъци, такси за ползване на детски градини, такси за детски ясли, такси за технически услуги, такси за административни услуги, такси за гробищни места и др.

Таблица 6. Данъчни приходи с общински характер за периода 2001-2007 г.

Година	Имуществени данъци (лв./жител)	Такси (лв./жител)	Управление на собственост (лв./жител)	Продажби (лв./жител)	Други (лв./жител)
2001 г.	8, 14	14, 79	4, 85	0, 65	7, 30
2002 г.	15, 84	18, 97	2, 52	1, 16	8, 17
2003 г.	18, 00	23, 00	4, 00	5, 00	2, 00
2004 г.	19, 76	36, 97	4, 03	11, 15	4, 26
2005 г.	17, 89	36, 05	2, 95	10, 80	23, 58
2006 г.	22, 97	42, 40	8, 58	16, 86	3, 21
2007 г.	30, 20	39, 41	11, 72	24, 30	2, 98

Таблица 7. Приходи от такса „ битови отпадъци „ по години

Година	Общо лв.	Такса от граждани	Такса от фирми
2001 г.	556 740	310 819	245 921
2002 г.	781 864	480 104	301 76
2003 г.	998 505	505 982	492 523
2004 г.	1 287713	449 108	838 605
2005 г.	1 337897	587 055	750 842
2006 г.	2 180 569	993 077	1 187 492
2007 г.	2 171 867	1 155 166	1 016 701

Влошеното финансово-икономическо състояние на фирмите, а също така и незадоволителната данъчна и платежна дисциплина се отразяват отрицателно върху ритмичността на бюджетните постъпления.

Структура на бюджетните разходи

Данните за структурата на разходите на община Търговище по дейности и функции са представени в таблици № 8 и таблица № 9.

Таблица 8. Структура на бюджетните разходи по дейности за периода 2001-2007 г.

Година	Всичко разходи (лв./жител)	Делигирана дейност (лв./жител)	Местна дейност (лв./ жител)
2001 г.	226, 09	-	226, 09
2002 г.	270, 60	188, 63	81, 96
2003 г.	213, 00	149, 00	64, 00
2004 г.	278, 91	186, 97	91, 93
2005 г.	306, 04	197, 32	108, 71
2006 г.	299, 13	182, 59	116, 89
2007 г.	408, 89	234, 55	177, 82

Таблица 9. Структура на разходите по функции хил. лв.

Вид разход	2001 г.	2002 г.	2003 г.	2004 г.	2005 г.	2006 г.	2007 г.
Образование и култура	7003543	7706077	8918713	9371836	9988532	10023522	11058021
Здравеопазване	567943	667411	708466	748822	836070	994573	1038826
Социалноосигуряване и грижи	4040940	4971421	948441	1128525	1398036	2225967	3092630
Управление	1396538	1539566	2021998	2522662	2583648	2688297	4251383
Капитални вложения	326476	677667	671374	977548	1486974	1910309	4912648
Резерв	-	-	-	-	-	-	-
Жилищно	998213	1224484	1251279	1315753	1533952	1892800	2104399
Икономически дейности и услуги	243022	469435	576784	1296752	997883	1182741	1263404
Други / почивно дело, физкултура и др. /	-	-	7020	25607	7172	1150547	1574634
Отбрана и сигурност	65745	69439	103836	122749	199539	132477	174860

II. Екологична характеристика

Като цяло екологичната характеристика на Община Търговище е добра. Замърсявания от вредни лъчения, топлинно и радиационно излъчване и замърсявания на приземния слой на атмосферата не се наблюдават. Засоляването на почвите е в рамките на стандартното за страната, по отношение на арсен и цветни метали замърсяване ни си наблюдават.

В частност поминъкът на по-голяма част от населението в общината определя източници на замърсяване от растителен и животински произход. Този тип замърсители имат временен характер и не оказват дълготрайно влияние върху екологичната обстановка в общината. Отпадъците не само повърхностно замърсяват околната среда, ограничават използваемостта на земята, създават хигиенни проблеми и дразнят естетическите възприятия на хората. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси, те се превръщат в многофакторен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението. От друга страна отпадъците са ценен енергиен и суровинен източник и тяхното минимизиране и повторна употреба води до съхранение на природни ресурси.

Ето защо управлението им е сложен и многообхватен процес, изискващ интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база, и не на последно място висока обществена отговорност.

С развиването на производствената дейност и стандарта на живот на хората се увеличава и количеството на образуван отпадък. Все повече в ежедневието ни навлизат продукти за бита и други от употребата, на които се отделят отпадъци. На настоящия етап в голяма степен обезвреждането на отпадъците се извършва на депа за твърди битови отпадъци, но този метод не е алтернативен, поради факта, че се усвояват големи площи земеделски земи

За осъществяването на правилна политика в областта на отпадъците, във връзка с внедряването на европейското законодателство и в съответствие на новите нормативни изисквания, а именно чл. 26 и чл. 79 от Закона за опазване на околната среда, Община Търговище ще разработи "Програма за Опазване на околната среда" за периода 2008-2013 г. Програмата ще съдържа детайлен анализ и оценка на съществуващо състояние, на база на който и при спазване на принципите за устойчиво развитие, ще са изведени основните приоритети в политиката на местната власт и ще се разработи съответния План за действие.

Отрасловата структура и нивото на технологичното оборудване в производствената сфера определят и приоритетните екологични проблеми в общината. В синтезиран вид и по компоненти на околната среда те се свеждат до следното:

- ***Замърсяване на атмосферния въздух над пределно допустимите концентрации на замърсителите.***

Това са предимно следните замърсители:

- *Сажди, прах и серни оксиди.* Те се отделят при изгаряне на лошокачествено гориво в парокотелните съоръжения на предприятията и от домакинствата използващи твърдо гориво.

- ***Замърсяване на повърхностните води.***

Замърсяват се водите на р. Врана, в резултат на изпускане на непречистени или недостатъчно пречистени отпадъчни води от промишлеността и бита. Това са:

- *Неразтворени вещества* от дървообработващите предприятия;
- *Мазнини* от млечната и местна промишленост;
- *Нефтопродукти* от автосервизите и автомивките.

- *Нитритен, амониев азот и биохимично разградими вещества* от непречистени фекални води на гр. Търговище.

- ***Ерозия на почвите.***

Ерозията се наблюдава вследствие и главно на постъпващите с пестицидите в почвата тежки метали.

• *Действие на отпадъците, генерирани на територията на Община Търговище.*

Община Търговище има изградено Депо за твърди битови отпадъци, което е разположено на 13 км. югозападно от град Търговище. Попада в имот № 31 по плана на земеразделяне на село Пайдушко в местността “ Кедик Балкан “ и заема площ от 37.713 дка.. Депото представлява естествен овраг със стръмни скатове. То е оградено, водоснабдено, ел. снабдено и е оборудвано с необходимата техника за експлоатирането му. То е изградено по проект, капацитета му е 393 800 m³, като на този етап е заета 1/3 от него . Спазва се стриктно проектната технология на депониране и обезвреждане на отпадъците, която не позволява неконтролирано гниене на отпадъците. Експлоатацията му е започнала през 02.08.1996 г.и се очаква да се експлоатира до 2014 г. отпадъците които се депонират в него са в категорията “ неопасни отпадъци “.

Отпадъците се депонират върху естествена земна основа. Съгласно разработения План за мониторинг и План за изграждане на газоотвеждаща система Община Търговище е взела мерки за ограничаване на замърсяването на околната среда като :

- Осигуряване на предварителен мониторинг на качество на повърхностните води;
- Осигуряване предварителен мониторинг на инфилтратата;
- Осигуряване предварителен мониторинг на качеството на подземните води на депото;
- Осигуряване на един пункт за мониторинг над депото и два пункта след депото, по посока на естествения поток но подземните води;
- Осигуряване предварителен мониторинг на газови емисии, образувани в отпадъчното тяло;
- Осигуряване мерки за мониторинг на структурата и състава на отпадъчното тяло;
- Изграждане на кладенци за контрол на подземните води на депото;
- Подобряване състоянието на вътрешния път на депото;
- Запечатка (запръстяване) по откосите с глинести почви с дебелина 30 см.- западна част на дигата;
- Ремонтиране на съществуващи облицовани охранителни канавки;
 - Ремонтиране на съществуващи септични ями 2 бр - почистване и преустройство в изгребни ями за инфилтрат - бетониране на дъната им с бетон 30 см;
- Изграждане на газов кладенец ГК1.

Съгласно Националната програма за управление на дейностите по отпадъци 2003 – 2007 / НПУДО/ е предвидено да се изгари Регионално депо което да обслужва общините Търговище и Попово. То е под номер 54 в Програмата и е определено като депо то Група 6 / това е група от 5 депа, чието изграждане следва да започне поради изчерпване на капацитета на съществуващите депа или обслужват сравнително малък брой жители и съществуващите съоръжения не представляват реален риск за околната среда /. За да може депото на Община Търговище да стане Регионално депо което да обслужва общините Търговище и Попово е необходимо да се преведе в съответствие със изискванията на Наредба № 8 / 2004 г., като за целта е необходимо да бъде извършено съответно проектиране с последващи строителни дейности за неговата реконструкция и модернизация.

За реализация на целта Общинска администрация ще кандидатства с проект за финансиране пред Оперативна програма „Околна среда“.

От посоченото става ясно, че един от сериозните проблеми на Община Търговище са отпадъците. Във връзка с това са предприети редица стъпки в цялостния процес на управление на отпадъците на местно ниво.

С решаването на проблема за екологосъобразното третиране на отпадъците на територията на Община Търговище ще се реши в голяма степен и въпроса за опазване на останалите компоненти на околната среда - въздух, води, почви , ландшафт, земеделски земи и др.

Критериите за оценка и класификация на проблемите от екологично естество, стоящи пред Община Търговище, могат да се обобщят както следва:

- **Въздействие върху здравето на хората:** отделните компоненти на околната среда (води, почви, геоложка основа, растителен и животински свят, културно наследство и екосистемите в района).
- **Продължителност на съществуването на проблема** и време необходимо за решаването му.
- **Насоченост/и на отрицателното въздействие на проблема** (върху кои компоненти на околната среда въздейства).
- **Финансова обезпеченост** за решаване на проблема (необходими средства и източници за осигуряване).
- Негативно въздействие върху социалното и икономическо развитие на Общината.

III. Обхват, цели и принципи на програмата

1. Обхват

В настоящата програма са набелязани конкретни мерки за намаляване на замърсяванията на територията на Община Търговище.

В обхвата на **Програмата** са включени различните видове отпадъци, генерирани на територията на Община Търговище и предполагаемите дейности по тяхното третиране.

Видове отпадъци :

На територията на Община Търговище се генерират следните видове отпадъци:

- **Битови отпадъци.**

Към тях се отнасят:

- **Неопасни битови отпадъци** - това са относително най - голямата част от всички отпадъци, генерирани на територията на общината. Преобладаващата част са органични хранителни отпадъци, пластмасови опаковки, метални опаковки от бира и безалкохолни напитки, изхвърлени стъклени бутилки, хартиени опаковки и хартия.

- **Опасни битови отпадъци** - отпадъци и опаковки от препарати, използвани в домакинството и за обслужване на автомобили, остатъци от опаковки от бои, лакове и разтворители, използвани батерии и акумулатори, както и изхвърлени лекарства с изтекъл срок на годност и луминесцентни лампи, излезли от употреба МПС.

- **Близки по състав на битовите отпадъци.**

Към тях се отнасят:

- **търговски отпадъци** - отпадъци от търговски обекти в Общината, ресторантьорство, хотелиерство и други подобни дейности;

- **парково - градински отпадъци** - отпадъците, предимно с органичен състав (окосена трева, окапала листна маса, сезонни цветя за изкореняване, клонки и листа, големи клони);

- **отпадъци от почистване на улиците** (прах, пепел, пръст, наноси, пясък и отпадъци, събирани при зимното почистване на улиците, хартии и найлонови опаковки на храни).

- **Производствени отпадъци.**

Те могат да се разделят на следните групи:

- **Производствени отпадъци с битов характер** - Те се генерират в административно - обслужващите сгради и социално - битовите дейности, извършвани в тях;
 - **Същински производствени отпадъци** - Те се генерират в промишлените предприятия на територията на Общината и в сектора за услуги, съгласно възприетите технологии на производство.
- **Селскостопански отпадъци** - Генерират при селскостопанската дейност - в растениевъдството и животновъдството. Имат предимно органичен състав и е необходимо да се третират в зависимост от условията на генерирането им по подходящ начин.
 - **Строителни отпадъци** - Получават се в резултат на строителни дейности - ново строителство, ремонт и разрушаване на стари сгради.
 - **Опасни отпадъци** - Опасни отпадъци се получават в резултат на различни производствени и непроизводствени дейности. Събирането, извозването и обезвреждането на тези отпадъци е задължение на предприятията, генерирали тези отпадъци в производствената си дейност.

Опасните отпадъци, които са обхват на тази **програма** са медицинските отпадъци, отработените масла и нефтопродукти, използвани или негодни за употреба батерии и акумулатори, излезли от употреба луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак, ИУМПС.

Към опасните отпадъци попадат и пестицидите с изтекъл срок на годност, останали в селското стопанство при ликвидацията на земеделските кооперации на територията на Общината. За същите Община Търговище е изградила « Склад за негодни за употреба пестициди », намиращ сес във землището на село Голямо Соколово.

Важните стъпки, които трябва да бъдат предприети са следните:

- Въведена е ефективна система за събиране на твърди битови отпадъци, обхващаща цялата територия на общината. До 31.12.2007г. са закупени 1 524 броя контейнери от типа „Бобър„. Необходимо е да се закупят нови 200 бр. за нуждите на населението на територията на общината. До края на 2007 година всички населени места в общината бяха включени в организираното сметосъбиране и сметоизвозване. На територията на общината се използват контейнери от типа „Бобър„, които са по-ефикасни по отношение на хигиенните изисквания и икономически по целесъобразни. Това означава, че в 52 населени места в общината, сметосъбирането е в унисон с изискванията на съвременното екологично законодателство;
- Поетапно ликвидиране на съществуващите незаконни сметища на територията на общината;
- Разработване и осъществяване на специализирана кампания за повишаване на подкрепата и ангажираността на обществеността към прилагане на превантивния

подход в сферата на управлението на отпадъците. Кампанията ще бъде проведена посредством:

- информационни бюлетини, срещи, училищни проекти и изложби, с цел повишаване информираността на гражданите и фирмите за замърсяването на околната среда и неговият ефект върху социално-икономическото развитие;
 - срещи с ръководители и мениджъри на фирми от общината с цел обсъждане на проблемите по управление на отпадъците и възможностите за сътрудничество за тяхното решаване и в частност за намаляване количеството на генерираните отпадъци и за повторна употреба на рециклируеми материали като стъкло, пластмаса, метали, хартия и други;
- Въвеждане на ефективна и ефикасна система за разделно събиране на масово разпространени битови отпадъци, годни за рециклиране - създаване на достатъчно съоръжения за ефективно и ефикасно разделяне на отпадъците и при необходимост за временно съхраняване на разделно събраните отпадъци (включително и ясна система за регистрация на количествата и начина на рециклиране или третиране на всички видове отпадъци);
 - Създаване на система от мерки (законови и икономически) за предотвратяване на незаконно замърсяване с отпадъци на терени в Община Търговище;
 - За в бъдеще да се търсят други алтернативни методи за третиране на твърдите битови отпадъци;
 - Ограничаване и контрол при употребата на химически торове и приложение на биологична растителна защита в селското стопанство;
 - Благоустрояване на населените места, изграждане и поддържане на зелени площи, преустройство и реконструкция на уличната пътна мрежа;
 - Продължаване на инвестиционната политика на Общината за обхващане на цялото количество опасни отпадъци (пестициди) с изтекъл срок на годност на територията ѝ и консервацията им в "Б-Б кубове";
 - Продължаване на инвестиционната политика на Общината в доизграждането на Градска пречиствателна станция за отпадни води /ГПСОВ/.

2. Цели на програмата

Основната цел на **програмата** е да разработи екологосъобразна политика и система за управление на отпадъците. Тази основна цел е съобразена с целите на националната политика в областта на опазването на околната среда, рационално използване на ресурсите, интегрирано управление на отпадъците, пълна отговорност на физическите и юридическите лица, генериращи отпадъци и замърсяващи околната среда, участие на обществеността и сътрудничество в сферата на управление на отпадъците.

Като част от сътрудничеството в сферата на управлението на отпадъците ще бъде направено проучване на възможностите за съвместно разделно събиране на батерии, луминесцентни лампи, акумулатори, автомобилни гуми, и др. съвместно с близките общини .

Конкретните цели, които си поставя настоящата програма и които съответстват на Националния план за действие са:

1. Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци.
2. Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.
3. Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъци.
4. Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците.
5. Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци.
6. Правно регулиране на управлението на отпадъците.
7. Осигуряване на достатъчни и надежни данни за отпадъците.
8. Укрепване на административния капацитет, отговорни за управлението на отпадъците.
9. Участие на обществеността.
10. Управление на специфични отпадъчни потоци в съответствие с изискванията на ЕС:
 - Батерии и акумулатори;
 - Излезли от употреба МПС;
 - Отработени места;
 - Утайки от ГПСОВ;
 - Отпадъци от лечебни заведения.

3. Принципи на програмата

Принципите на настоящия общински план за управлението на твърдите битови отпадъци произтича от конкретните цели и се определя от специфичните особености на териториалното разположение на Общината. Тя се основава на следните основни принципи, които съвпадат напълно с тези на Националната политика:

- Чиста и здравословна околна среда в населените места, обектите и териториите чрез обхващането им в система за събиране на отпадъците;
- Съхранение на уникалната природа на Общината чрез ограничаване и премахване на вредното влияние на отпадъците;
- Рационално използване на суровинните ресурси чрез предотвратяване и ограничаване образуването на отпадъците;
- Оползотворяване на отпадъците чрез различни форми;
- Въвеждането на интегриран подход в управлението на дейностите с отпадъците;
- Дефиниране на отговорностите на институциите и лицата по третиране на отпадъците и поемане на разходите от замърсителите;
- Активизиране участието на обществеността в процеса на управление на дейностите по отпадъците.

Принципите могат да бъдат подредени по важност както следва:

- а. предотвратяване и намаляване на замърсяването;
- б. разделно събиране и рециклиране и/или екологично третиране на:
 - батерии и акумулатори, луминисцентни лампи, отработени моторни и машинни масла и маслени продукти, излезли от употреба МПС, стари лекарства, бои, разтворители, киселини и други от домакинства и малки фирми;
 - строителни отпадъци;
 - опаковки.
- в. екологично третиране на nereциклируеми отпадъци чрез:
 - изгаряне и използване на отделената енергия;
 - контролирано депониране и/или съхранение на специално отредени места.
- г. екологично третиране на животинския торов отпадък чрез:
 - несмесването му с битов отпадък – отреждане на временни площадки за животинския торов отпадък;
 - компостиране;
 - изграждане на инсталации за производство на биогаз.

Тези принципи са тясно свързани с основните елементи на Националната програма за управление на отпадъците и с нормативни актове.

4. Постигане целите на програмата

Постигането на целите на Програмата ще се осъществява чрез:

- Разработване и осъществяване на екологосъобразна стратегия за управление на отпадъците.
- Привеждане на дейностите по управление на отпадъците в съответствие с националното и европейското законодателство .
- Подобряване на нормативната уредба и практическите механизми за участие на обществеността в решаването на проблемите с отпадъците на територията на Общината.

IV. Съществуващо положение

1. Генерирани отпадъци през последните години.

Обезвреждането на битовите и промишлени неопасни отпадъци за гр. Търговище се извършва на депото за твърди битови отпадъци, което е изградено на 13 км. югозападно от град Търговище. Попада в имот № 31 по плана на земеразделяне на с. Пайдушко в местността “Кедик Балкан” и заема площ от 37.713 дка. Представлява естествен овраг със стръмни скатове. Хидроложките проучвания в района показват отсъствие на ниски подпочвени води.

Капацитетните възможности по проект са за вместимост на 393 800 куб.м отпадък. Депото започва да се функционира на 02.08.1996г. и ще се експлоатира до 2014 г.

Депото за твърди битови отпадъци на град Търговище е изградено по проект изработен от «Научно-производствено предприятие по комунално стопанство- гр. Бургас» през 1983г. Проектът се състои от следните части:

- хидро-геоложки доклад;
- ВиК част
- технологична част;
- архитектурна част;
- ел. част, приложени са чертежи от геодезическото заснемане на депото.

Преди започване експлоатацията на депо за твърди битови отпадъци са извършени редица подготвителни работи, а именно изграждане на преградна стена, дренажна система, спирателен кран и черпателен резервоар.

След завършване на подготвителните работи е пристъпено към подготовка на основата на депото за експлоатация. Цялата площ за депониране на отпадъците се разделя на 10 /десет/ работни площадки. Първата и втората площадки граничат непосредствено с преградната стена. През техните основи преминава и се изгражда главният събирателен колектор. Съгласно технологичния проект и схема на изграждане на депото запълването му започва от най-ниската му част. Първо са изградени клетките на първа работна площадка до кота 171.5м. до запълването на цялата и основа, като едновременно с това се нанася и изолиращия слой земна маса / глина / 0.25м. Заедно с натрупването и обезвреждането на отпадъците на първата работна площадка се разработва нивото на втората – поредна, като част от втория етаж лежи изцяло на първата работна площадка, а останалата част на втората работна площадка. Така след запълването на обема на първата работна площадка се пристъпва към изграждане на втория слой /етаж/ от обема на депото. Именно това е специфичното в изграждането на депото до края, т. е. използва се прогресивно - скатовия метод и площния метод.

Отпадъците, които се депонират са в категорията на “ неопасни отпадъци” . До депото има изграден обходен път, започващ от III клас път село Лиляк – село Цветница, обслужващ и кариера с.Лиляк. Депото е ел. снабдено и водоснабдено, оборудвано е с кантар, което е предпоставка депонираните количества отпадък да са точни и “ базата данни ” да е коректна. Като цяло констатациите за състоянието на депото са:

- стриктно спазване на приетата проекта технология, което води до добро изграждане и уплатняване на етажите и минимално усвояване на площите;
- добро състояние на дренажната система, което не позволява замърсяване на повърхностни и подземни води в района.

Съгласно разработения План за мониторинг и План за изграждане на газоотвеждаща система Община Търговище е взела мерки за ограничаване на замърсяването на околната среда като :

- Осигуряване на предварителен мониторинг на качество на повърхностните води;
- Осигуряване предварителен мониторинг на инфилтратата;

- Осигуряване предварителен мониторинг на качеството на подземните води на депото. Осигуряване на един пункт за мониторинг над депото и два пункта след депото, по посока на естествения поток на подземните води;

-Осигуряване предварителен мониторинг на газови емисии, образувани в отпадъчното тяло;

-Осигуряване мерки за мониторинг на структурата и състава на отпадъчното тяло;

- Изграждане на кладенци за контрол на подземните води на депото;

- Подобряване състоянието на вътрешния път на депото;

-Запечатка (запръстяване) по откосите с глинести почви с дебелина 30 см.- западна част на дигата;

-Ремонтиране на съществуващи облицовани охранителни канавки;

- Ремонтване на съществуващи септични ями 2 бр - почистване и преустройства в изгребни ями за инфилтрат - бетониране на дъната им с бетон 30 см;

-Изграждане на газов кладенец ГК1;

Количеството на отпадъците, генерирани в община Търговище през периода 2001-2007г. е отразено в таблица 10, а състава на генерираните отпадъци в таблица № 11 .

Таблица 10. Количество генерирани отпадъци

година	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ТБО / т /	14 155	14 519	15 302	16 843	17 120	16 260	23 744

Фиг.2. Количество генерирани отпадъци

Таблица 11. Морфологичен състав на ТБО

№ по ред	Основни структурни съставки	%
1	Метали	3.7
2	Стъкло	6.2
3	Керамика	1.6
4	Пластмаса	1.5
5	кожа, гума	3.7
6	Текстил	2.3
7	Хартия	12.2
8	Кости	2.1
9	Дърво	1.3
10	Кухненски отпадъци	50.1
11	Недиференцирани	15.4

Данните са на база изследвания на отпадъците за селища от същия функционален тип или с подобна численост на населението в страната, включени в проекта за изграждане на депо за ТБО гр. Търговище.

Фигура 3 . Морфолгичен състав на ТБО

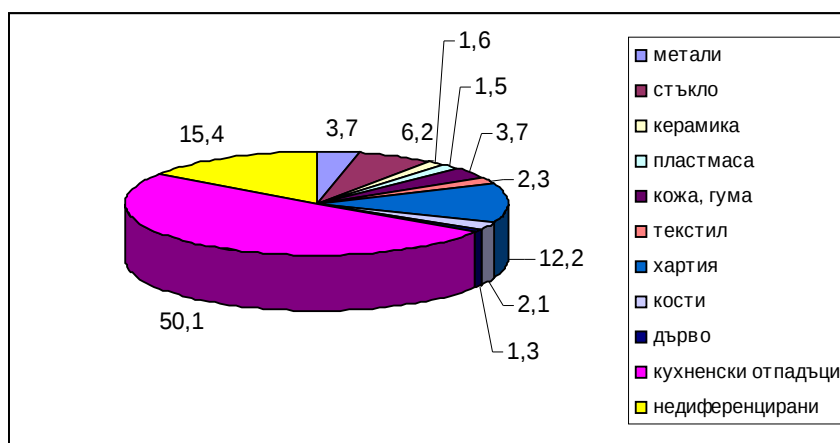

Таблица 12. Химичен състав на ТБО

№ по ред	Химични показатели	Съдържание в %
1.	pH	7.0
2.	Груба влага	16.4
3.	Хигроскопична влага	9.7
4.	Обща влага	24.5
5.	Органично вещество	2.8
6.	Неорганично вещество	71.2
7.	Въглерод	13.5
8.	Амонячен азот	0.04
9.	Общ азот	0.04
10.	Карбонати	1.83
11.	Фосфор	0.21

12.	C/N	27.0
13.	Хлориди	0.03
14.	Сулфати	0.35

От данните изнесени в Таблица № 10 се вижда, че количеството на депонирания отпадък прогресивно нараства. Това е поради факта, че Община Търговище е въвела организирано сметосъбиране за всички населени места в общината.

С разработването на Общинска Програма за управление на отпадъците, Община Търговище планира закриване и рекултивация на всички нерегламентирани сметища на територията на община Търговище разширение, реконструкция и модернизация на съществуващото депо за твърди битови отпадъци на гр. Търговище и други мероприятия, които ще доведат до подобряване на екологичната обстановка.

През 2004 г. и 2005 г. са публикувани Наредби за управление на отпадъците от отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, батерии и акумулатори, луминесцентни лампи, съдържащи живак. Все още не е направено проучване и данни за количеството на тези видове отпадъци не може да се посочи.

В съответствие с Националната стратегия за управление на отпадъците и във връзка с изпълнението на действащото екологично законодателство, Община Търговище определи:

- пункт за събиране и съхранение на излезли от употреба луминесцентни лампи;
- площадки за разделно събиране на акумулатори;
- места за разделно събиране на батерии;
- площадка за събиране на отработени масла и нефтопродукти;
- площадка за временно съхранение и разкомплектоване на излезли от употреба

МПС.

На база взетото решение бе изграден “Пункт за съхранение на излезли от употреба луминесцентни лампи, съдържащи живак”. Финансирането е осъществено с безлихвен кредит отпуснат от ПУДОС на стойност 55 340лв.

На територията на гр. Търговище се наблюдава нарастване интереса на частните фирми към дейностите по управление на отпадъците. Превес имат дейностите с черни и цветни метали и пластмасови отпадъци. По-голямата част от площадките на фирмите са разположени в промишлената зона, с което се създава добра предпоставка за изнасяне на транспортните маршрути на отпадъците извън границите на града.

Фирмите с Разрешение за дейности с отпадъци по чл.37 по ЗУО са: “Енергия” АД, “Терем-Хан Крум” ЕООД, “Феникс-пластик” ООД, “БКС-Търговище” ЕООД, “МБАЛ-Търговище” АД, “Стумица” ЕООД, ЕТ “Цецо-57-Цветелин Георгиев”, ЕТ “Марекс – Цветелин Стоев”, “БМП – Близнаци метал пластик” ООД с. Стража, “ТИС” ООД, “Екокомерс – НЕК” ООД, “Тракия глас България” АД и др..

Фирмите с Регистрационни документи за дейностите събиране, транспортиране и временно съхранение по чл.50 от ЗУО са: “ЛВК-Винпром” АД, “Кока-кола Хеленик Ботълинг България”, производствен център Търговище, ЕТ “Хершер – Р. Христов”.

Приетата от Общински съвет Търговище такса “ **битови отпадъци** ” е както следва:

- В сила от 17.12.2007 г. такса за жилищни имоти на физически и юридически лица се определя в размер на 2.8 на хиляда от данъчната оценка на за нежилищни имоти в размер на 10 на хиляда от данъчната оценка на имота;
- За нежилищни имоти в размер на 3.2 на хиляда от отчетната стойност на имота.
- За нежилищни имоти с непроизводствена дейност, разположени извън регулационните граници на населените места в размер на 3,8 на хиляда от данъчната оценка на имота

Такса в размер на 1.60лв/куб.м за разриване на строителни отпадъци за поддържане на депо за строителни отпадъци.

Такса в размер на 0.80лв/куб.м за разриване на земни маси при поддържане на депа за строителни отпадъци.

Таблица 13. Такса “ битови отпадъци ” за обслужване на контейнери за предприятия

за контейнери 4 куб.м	с честота на извозване 2 пъти месечно, 24 курса годишно	2 075 лв.
за контейнери 2 куб.м	с честота на извозване 3 пъти месечно, 36 курса годишно	2 293 лв.
за контейнери 1.1 куб.м	с честота на извозване 104 курса годишно	2 184 лв.

Финансовите средства за обезпечаване на дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване, експлоатация на депа за твърди битови отпадъци и поддържане чистотата в населените места се осигуряват от постъпления по такса „ битови отпадъци ”.

2. Сметосъбиране и сметоизвозване.

Сметосъбирането на отпадъците се осъществява със специализирани автомобили тип “Вариопреси”: “ Мерцедес ” – 1 бр., “ Ман ”- 2 бр, “ Шкода ”- 1 бр. , ВМС- 1 бр. и специализирана техника за извозване на контейнери 2 куб. м. и 4 куб.м. “Газ-53”- 3 бр.

Събирането на отпадъците се извършва по определен график, за които кмета на Общината ежегодно до края на в месец октомври издава Заповед.

За честотата на сметосъбиране и сметоизвозване на твърди битови отпадъци в община Търговище са определени пет района:

I район - гр. Търговище – територията заключена в границите на населеното място .

- сметоизвозване - най-малко два пъти на седем дни за 1 м3 контейнери и един път седмични за 2 м3 контейнери;
- сметосъбиране - контейнери тип “Бобър” – 898 бр.; контейнери 2 куб.м. – 40 бр.; контейнери 4 куб. м – 15 бр.

-

II район - обекти извън регулационните граници на гр. Търговище.

- сметоизвозване – най-малко един път на четиринадесет дни;
- сметосъбиране – контейнери тип “Бобър”- 32 бр.

-

III район – квартали на гр. Търговище /териториите заключени в регулационните граници на населените места /

- сметоизвозване – най-малко един път на седем дни;
- сметосъбиране – контейнери тип “Бобър” 90 бр.

IV район – селата с организирано сметосъбиране и сметоизвозване

- сметоизвозване най-малко един път на четиринадесет дни;
- сметосъбиране – контейнери тип “Бобър” 611бр .

-

V район всички застроени имоти извън регулационните граници на гр. Търговище

- сметоизвозване – най- малко два пъти на година

В град Търговище има изградени 60 броя бетонирани площадки за поставяне на контейнери за твърди битови отпадъци тип “Бобър”.

През 2002г. депото за твърди битови отпадъци гр. Търговище е отдадено чрез търг “БКС-Търговище” ЕООД. Фирмата има изготвена Програма за управление на отпадъците, която е съгласувана с Община Търговище и Регионална Инспекция по Околната среда и Водите

град Шумен в нея са включва мероприятия за реконструкция на депото и привездането му в съответствие с изискванията на Наредба № 7/24.08.2004г. за изискванията на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци и Наредба № 8/24.08.2004г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Община Търговище има отредено депо за строителни отпадъци. Депото за строителни отпадъци се намира в с. Пролаз имот № 026026, представляващ бивша кариера със скална маса на площ 15, 950 дка. След нейното запълване кариерата ще бъде рекултивирана. Община Търговище има разработен Проект за рекултивация на кариерата и положително становище от РИОСВ град Шумен.

3. Методи и начини за преработка на отпадъците преди предаването им за крайно обезвреждане.

Генерираните в Общината отпадъци не се преработват преди да се подложат на крайно обезвреждане. Не особено големия брой населени места, различния брой жители и географско - икономическите условия са наложили засега като единствен метод за обезвреждането на отпадъците депонирането им на регионалните депа.

4. Система за разделно събиране.

През 2006 година Община Търговище сключи Договор за сътрудничество с Националната организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки „Екобулпак,„. Към настоящия момент на територията на град Търговище има разположени 90 точки на които са поставени жълт контейне – за хартия, пластмаса и метали зелен контейнер-за стъкло.

5. Депониране на отпадъците.

Във връзка с изпълнение на Наредба № 8 /24.08.2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа за отпадъци, Община Търговище извърши картотекиране на сметищата в селата. Съществуват 52 сметища (депа), които са в землищата на населените места. В приложение № 2 е посочено тяхното териториално разположение. Предвижда се всички сметища да бъдат ликвидирани чрез запръстяване или сметоизвозване.

Методът депониране обхваща обеззаразяване и преработване на твърдите отпадъци посредством уплътняване и запръстяването им с пръст или инертни материали.

Депонирането и обезвреждането на отпадъците в депото се извършва по приета проектна технология:

- а. изграждане на клетки с височина 1,5 м;
- б. разстилане на пластове;
- в. уплътняване;
- г. запръстяване с почван слой с дебелина 30 см.;
- д. уплътняване.

Покриването се извършва в срок от 24 часа след разтоварването на отпадъците. Осигурява се запас от пръст или инертни материали за покриване на отпадъците за 3 денонощия напред.

Когато отпадъците по изключение не се покриват, не по-късно от 48 часа се обработва с инсектицидни препарати.

Получения от гниенето течен отпадък чрез дренажна система постъпва в изградени кладенци, които системно се изпомпват обратно в депото.

Не се разрешава закопаване в сметищата на трупове на умрели животни, хранителни конфискати, както и отпадъци, съдържащи вредни вещества.

6. Други форми на обезвреждане .

Поради преобладаващия селскостопански поминък на населението в селата се генерира отпадък от растителен и животински произход. Община Търговище предвижда да се изгради инсталация за компостиране на тези отпадъци или площадки за компостиране.

7. Отпадъци, предадени извън територията на общината .

В момента не може да се установи количеството на предадените отпадъци извън територията на общината. Това са предимно отпадъците от разделното събиране / метали, хартия, пластмаса и стъкло / .

8. Внос или износ на отпадъци .

На територията на общината има няколко фирми от текстилната промишленост, работещи на ишлеме, които внасят текстил и по договор за доставка изнасят получените отпадъци от производството.

9. Управление на дейностите по отпадъците .

Съгласно утвърдената от Общински съвет Търговище структура на общинската администрация, отговорно звено за управлението на отпадъците е Дирекция “Инвестиции и Екология”.

- Дирекция “ Инвестиции и екология ”- участва в разработването и изпълнението на програми и проекти свързани с дейности по опазване на околната среда, на план-сметка за приходите и разходите от такса смет, подготовка и провеждане на ЗОП процедури за избор на изпълнител за извършване на услуги, свързани с дейности по управление на отпадъците;
- Контролът по изпълнение на дейностите по третиране на твърди битови отпадъци на територията на общината се извършва от кмета на Общината или от упълномощени от него длъжностни лица, кметове и кметски наместници по населени места .
- Създаден е контролиращ орган от еко-инспектори в Общината
- 28 бр. работници са назначени по програмата “От социални помощи към осигуряване на трудова заетост” за почистване и поддържане обществените места на територията на град Търговище.

Общинска администрация Търговище работи по приети от Общински съвет наредби и програми:

- Наредба за спазване на обществения ред в община Търговище (приета с решение № 1 по протокол № 4 от 29. 01. 2004 г. с изменения и допълнения с решение № 5 по протокол № 25 от 02. 03. 2006 г.
- Наредба за определяне на размера на местните данъци на територията на Община Търговище;
- Наредба за управление на отпадъците в Община Търговище приета с решение № 4 по протокол № 25 от 02. 03. 2006 г. на Общински съвет.
- Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Търговище.

Изготвени са и предстои да се разгледат на общински съвет:

- a. Общинска програма по опазване на околната среда;
- b. Програма за управление на утайките от ПСОВ Търговище

10. Отчетност .

Общинска администрация ежегодно попълва информационни карти за Териториално статистическо бюро и РИОСВ гр. Шумен за количествата битови и строителни отпадъци, събрани на територията на общината. Данните се предоставят от фирма “ БКС ” ЕООД гр. Търговище, която извършва дейностите по организирано сметосъбиране, сметоизвозване и депониране на твърдите битови отпадъци.

В Общината се получават и обработват информационните карти от предприятията, генериращи производствени неопасни и опасни отпадъци.

11. Проучване, прогнозиране, планиране .

През последните години законодателството на Република България в частта му, регулираща управлението на отпадъците, бе променено, за да се доближи до това на Европейския съюз. Както бе споменато бяха приети нови нормативни акта за:

- за разделно събиране и рециклиране на стари батерии и акумулатори;
- за разделно събиране и рециклиране на отпадни масла и маслени продукти;
- за разделно събиране и рециклиране на луминесцентни лампи;
- за условията на внос и износ на отпадъци (отпадни компоненти).
- за разделно събиране и рециклиране на автомобилни гуми;
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки;
- Наредба за изискванията за третиране на отпадъците от МПС

Тъй като управлението на отпадъците е бързо развиваща се услуга с още по-бързо развиващи се технологии, през следващите години могат да се очакват още промени в законодателството, уреждащо въпросите, свързани с управлението на отпадъците. Някои от тези промени включват:

- Разделно събиране и рециклиране на електрически уреди (т.нар. бяла техника), а именно: перални, хладилници, готварски печки и др.;
- Разделно събиране и рециклиране на електронни изделия (т.нар. кафява техника), а именно: компютри, телевизорни, видеокасетофони, електрически кухненски и градински уреди и др.;
- Разделно събиране на органичните отпадъци от домакинства и градини и тяхното компостиране в пластмасови компостери, заводи за производство на биогаз и/или електричество;
- Разделно събиране на селскостопански отпадъци, оборски тор, дървесни отпадъци и др. и тяхната преработка в специализирани заводи за производство на биогаз и/или електричество.

Един от най-важните инструменти в прилагането на европейска политиката и практика в сферата на управлението на отпадъците ще бъде информирането и комуникирането с обществеността.. Гражданите трябва да знаят какво предстои, защо трябва да бъде направено и от кого трябва да бъде извършено. Ако не са добре информирани, те няма да проявяват

разбиране и желание за сътрудничество или пък просто няма да направят това, което общината очаква от тях.

12. Финансово-икономически анализ.

Приходите в бюджета на община Търговище се осигуряват посредством субсидия от Републиканския бюджет, собствени данъчни и неданъчни приходи, трансфери от /за бюджетни/ извънбюджетни сметки и финансиране на дефицита /излишъка.

Влошеното финансово-икономическо състояние на фирмите, а също така и незадоволителната данъчна и платежна дисциплина се отразяват отрицателно върху ритмичността на бюджетните постъпления.

Данните за структурата на разходите показват, че единствено разходите за образование запазват относителния си прираст през периода. Най-съществени промени се наблюдават в капиталните вложения и социално подпомагане. Забелязва се тенденция на увеличаване разходите за административно управление и на относително постоянни разходи за здравеопазване.

Разходите за чистота по години са както следва:

Таблица 14. Разходите за чистота по години

Година	2001 г.	2002 г.	2003 г.	2004 г.	2005 г.	2006 г.	2007 г.
Общо разходи	668.000	670.000	728.000	884.000	1 030.000	1 242 175	1 347 050

Дейностите по чистота на територията за обществено ползване са възложени за изпълнение по договор с фирма “БКС ”ЕООД гр.Търговище .

Дейностите се финансират изцяло от такса „битови отпадъци,,. Такса „битови отпадъци,, се формира на база данъчна оценка на имота.

Общински съвет Търговище определя и приема ежегодно нейния размер. По години данни за таксите са поместени в Таблица 15 .

Таблица 15. Приети от Общински съвет Търговище такси “Битови отпадъци”

Промили	2000 г.	2001 г.	2002 г.	2003 г.	2004 г.	2005 г.	2006 г.	2007 г.
Население с организирано сметосъбиране	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Население села без организирано сметосъбиране	1	1	1	1	1,5	1,5	-	-
Фирми град	10	10	10	10	10	10	3,5	3,2
Фирми села	10	10	10	10	10	10	3,5	3,2
Публична собственост гр./село	10	10	10	10	10	10	3,5	3,2

Очакваните разходи за дейностите през 2008 г. за сметосъбиране и сметоизване са около 200, 000 лева, в т.ч.:

- Поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване - 600,000 лева
- За поддръжка на депо за твърди битови отпадъци – 400,000 лева
- Осигуряване на съдове за смет – 200,000 лева

Финансовите средства за обезпечаване на дейностите по третиране на битови отпадъци и поддържане на чистотата се осигурява от постъпленията по такса „ битови отпадъци „ .

Конкретните размери на таксата за всеки от предвидените по Закона за местните данъци и такси случаи се определят с решение на общинския съвет на база одобрена план-сметка, включваща присъщите разходи.

13. Градска пречиствателна станция за отпадъчни води.

Изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води за гр. Търговище е определена в Националния план за развитие до 2006 г., Националната програма за приоритетно изграждане на градски пречиствателни станции за отпадъчни води и ISPA – стратегия.

Изграждането на пречиствателна станция ще осигури пълно съответствие с Директива на Съвета на Европа 91/271/ ЕЕС отнасяща се до пречистването на градски отпадъчни води. Подходящото пречистване на отпадъчните води като това, предлагано в Търговище е важна съставна част от необходимите мерки за решаване проблема с оползотворяването на недостатъчните водни ресурси и ще позволи на страната ни да изпълнява на международно ниво своите ангажименти по Конвенцията за защита на Черно море от замърсяване.

Таблица 16. Описание на препоръчаната пречиствателна станция за отпадъчни води.

Процес/ Работен цикъл	Функция
Входна помпена станция	Изпомпване на отпадъчните води към пречиствателната станция
Входни решетки	Отстраняване на едри плаващи материали
Пясъкозадържател	Отстраняване на пясък и чакъл
Маслоуловител	Улавяне на мазнини и нефтопродукти
Резервоар за дъждовни води	Утаяване и задържане на на оразмерителните водни количества
Процес с активна утайка и отстраняване на азот	Разграждане на суспендирани и разтворени биологични субстанции и отстраняване на азот
Вторични утайтели	Отделяне на биологично активните твърди вещества от крайния отток
Дезинфекция с хлориране	Контролиране на микроорганизмите
Предварително уплътняване на утайки	Отделяне на водата от твърдата фаза в утайката
Аеробен стабилизатор	Премахване на биоразградими вещества от утайките с помощта на кислород /аериране/
Вторично уплътняване на	

утайки	Отделяне на водата от твърдите вещества в стабилизираната утайка с цел намаляване на обема ѝ преди обезводняването
Обезводняване на утайки	Отделяне на водата от твърдите вещества в утайката

След пречистването в предлаганата пречиствателна станция за отпадъчни води въздействието на сегашните отпадъчни води ще бъде намалено. Водоприемник на пречистените отпадъчни води от ПСОВ ще е р. Врана, течаща през гр. Търговище . Река Врана е приток на река Камчия, а тя се влива в Черно море.

По отношение на заустването на пречистени отпадъчни води от ПСОВ Търговище, водоприемникът е категоризиран като нечувствителна зона.

Основните отпадъци, които ще бъдат генерирани по време на експлоатацията на ПСОВ ще бъдат битови отпадъци, материали, задържане в решетките, пясък, масла и г्रेसи и утайки.

Община Търговище има разработена програма за управление на утайките, която предстои да бъде приета от Общински съвет – Търговище.

Програмата подробно разглежда решението на въпросите с обезвреждането на утайките от ПСОВ и начини за тяхното третиране.

При работата на ПСОВ Търговище ежедневно ще се образуват различни крайни продукти с характер на отпадъци, подлежащи на извозване и подходящо оползотворяване или депониране.

Приблизително количество на генерираните отпадъчни продукти:

Таблица 17. Количество на генерираните отпадъчни продукти.

N	Вид отпадък	Количество, м3/ден
1	Отпадъци от груби и финни решетки	1,0
2	Плаващи вещества	0,50
3	Пясък от пясъкозадържателите	22,5
4	Варово стабилизирани утайки	24,0

Теглото на отпадните продукти може да се поеме средно 1,1 тон/м3

Отпадъци от груби и финни решетки с влажност 70%

Плаващи вещества с влажност 70%;

Пясък от пясъкозадържателите с влажност 65%;

Варово стабилизирани утайки с влажност 75%.

В програмата се предвиждат 3 алтернативи за оползотворяване на утайките от ГПСОВ Търговище.

От анализа в следваща таблица са посочени очакваните видове отпадъци по време на експлоатацията на ГПСОВ Търговище:

Таблица 18. Видове отпадъци по време на експлоатацията на ГПСОВ Търговище

Код на отпадъка	Наименование на отпадъка	Количество средно годишно
	Производствени отпадъци	
20.03.01	Смесени битови отпадъци	15 м3/год.
19.08.01	Отпадъци от решетките	370 м3/год.
19.08.02	Отпадъци от пясъкозадържателя	180 м3/год.
19.08.05	Стабилизирана обезводнена утайка 75% влажност	8200 м3/год.
	Опасни отпадъци	
19.08.09	Мазнини, масла и грес	0,2 м3/год.
19.08.03	Маслени отпадъци	0,10 м3/год.
20.01.21	Луминисцентни лампи	10 бр./год.
15.01.00	Опъковачни материали от желязни и	0,02 м3/год.
19.08.00	алуминиеви соли	

I. Алтернатива: Оползотворяване на утайките в земеделието .

II. Алтернатива: Оползотворяване на утайката за рекултивация на нарушени терени.

III. Алтернатива: Депониране на отпадъците на регионално депо за твърди битови отпадъци – като временно решение или изграждане на завод за тяхното изгаряне .

V. Оценка на съществуващото състояние.

За извършване оценка на съществуващото състояние бе използван SWOT–анализ, който беше извършен от екип експерти. Основните данни необходими за анализа бяха събрани по време на множество срещи и дискусии. SWOT–анализа се основава на теорията за връзката между силните и слабите страни на дадена организация и възможностите и заплахите за конкретната позиция на организацията.

Проблемът с отпадъци, генерирани на територията на Община Търговище е един от основните екологични проблеми на общината и на държавата.. Съществуващото състояние на дейностите, свързани със събиране, транспортиране, обезвреждането и оползотворяването на отпадъците на територията на Общината е наследство от дългогодишната работа по общите проблеми, свързани с опазването на околната среда и в частност вредното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и всички компоненти на околната среда (въздух, води, почви, геоложка основа, подземни богатства, флора и фауна, културно наследство). Проблемите, които възникват в това отношение могат да се разделят на няколко групи:

- Проблеми с дългогодишна давност, които трудно биха се решили в продължение на няколко години ;
- Проблеми, за които вече е намерена алтернатива или се търси такава ;
- Проблеми, за които ще се търсят алтернативи в близкото бъдеще.

Въз основа на годишните отчети за дейността по изпълнение на общинската програма за управление на отпадъците е възможно да се отбележат следните по-важни моменти от дейността по управление на отпадъците на общината:

- В момента се реализира проекта за изграждане на ГПСОВ за град Търговище.
- Дирекция "Инвестиции и екология" дават направление за извозване на строителни отпадъци за депото в с. Пролаз . Земните маси от депо за твърди битови отпадъци се добиват на място използва се терена на сметището като от едната страна се добиват земни маси и по този начин се запръстява депото. .

Анализа на моментното състояние на управлението на отпадъците в Община Търговище показва следните силни страни:

- Община Търговище разполага със сметище, което предстои да прерастне в Регионално депо за ТБО;
- Регионалното депо за ТБО ще се използва съвместно с Община Попово, което е добра основа за по-интензивно сътрудничество със съседни общини;
- Община Търговище осъзнава необходимостта от радикални промени в организацията и оборудването на сметосъбирането;
- Община Търговище осъзнава, че трябва да бъде въведена нова политика, практика и технология за управление на отпадъците;
- В Община Търговище е въвела разделно събиране на отпадъци от опаковки, с цел спестяване на суровини и намаляване количеството на генерираните отпадъци, което ще доведе до увеличаване на експлоатационния период на депото и ще намали замърсяването на околната среда;
- Нараства информираността на гражданите и фирмите по екологични въпроси;
- Нараства готовността на гражданите, гражданските групи, НПО и институциите да участват в обсъжданията и в действията, които се предприемат за решаване на екологични проблеми.

Анализа на моментното състояние на управлението на отпадъците в Община Търговище показва следните слабости:

- Участието на НПО, граждани и граждански сдружения, институции и други в управлението на отпадъците все още не е масова практика;
- Информирането на гражданите, фирмите и други от Общината по въпросите на управлението на отпадъците все още не е масова практика;
- Информираността на гражданите по екологични въпроси е все още недостатъчна;
- Няма мотивираност на гражданите за намаляване на замърсяванията на околната среда.

VI. Формулиране на проблемите.

В Община Търговище могат да се формулират следните проблеми, които трябва да се решат за постигане на изискващото се от законовата уредба екологосъобразно управление на отпадъците.

1. В Община Търговище все още не е въведено разделно събиране на опасни отпадъци / батерии, акумулатори, луминесцентни лампи, отработени масла, автомобилни гуми, излезли от употреба моторни превозни средства / - отредени са само площадките намиращи се в промишлената зона на града .
2. Поминъкът на населението в общината предопределя наличието на замърсявания от селскостопански характер от растителен и животински произход. Все още в Община Търговище няма изградени торища или площадки за компостиране.
3. Информираността на населението в община Търговище не е достатъчна.

VII. Приоритизиране на проблемите.

При подреждане на приоритетите в областта на управлението на дейностите по третиране на отпадъците са взети пред вид няколко фактора:

- Степен на екологичния риск;
- Възможности за решаване на проблема във времето;
- Обществена значимост.

От гореспоменатите проблеми се налага следния извод:

Предстои да бъде свършена голяма по обем работа. Не трябва обаче да се забравя, че е невъзможно всичко да бъде постигнато отведнъж, че трябва да се избират приоритети.

Подреждането на приоритетите се основава на следните въпроси:

- Какво може да бъде започнато и осъществено в кратък срок или лесно по отношение на срокове, материална база, оборудване, човешки ресурси и др.?
- Какво може да бъде започнато веднага и с ограничени финанси?
- Какво може да бъде изпълнено стъпка по стъпка в сферата на материална база и оборудване?
- Какво може да бъде осъществено в тясно сътрудничество с институции?
- Какво може да бъде осъществено в тясно сътрудничество с фирми?
- Какви са потенциалните рискове?

Изборът на приоритети беше направен от специална работна група, която включваше кмета, заместник-кмета, специалистите по финанси и управление на отпадъците, местния експерт. Основните проблеми, които се определиха като приоритетни за община Търговище са:

1. Информационна пропагандна дейност, свързана с опазване на околната среда.
2. Въвеждане на разделно събиране на опасни отпадъци /батерии, акумулатори, луминесцентни лампи, отработени масла, автомобилни гуми и излезли от употреба МПС/.
3. Изграждане на площадки за компостиране.
4. Изграждане на сепарираща инсталация на самото депо.

5. Изграждане на инсталация за изгаряне на твърди битови отпадъци
6. Определяне на терени за селски торища по населени места.

VIII. Подходи за постигане на целите – определяне на тактиката за решаване на проблемите.

Важно условие за изпълнението на програмата е активното участие на гражданите, фирмите, институциите и НПО.

Общинската програма за управление дейностите по отпадъците включва доста амбициозен план за действие през следващите години. Този план е амбициозен не само от гледна точка на опазване на околната среда и управлението, но преди всичко от финансова гледна точка. Осигуряването на необходимото финансиране за осъществяването на дейностите, включени в плана, ще бъде трудна задача. Огромни усилия ще трябва да бъдат положени за намиране на подходящото по вид и размер финансиране. Кметът, заместник кметовете и общинските съветници ще трябва да проявят голяма политическа воля, за да убедят гражданите и ръководителите на фирми, че дейностите по плана са изключително важни както за околната среда, така и за социално-икономическото развитие на общината – и че в крайна сметка ще им се наложи да плащат за това повече отколкото в момента .

Тези дискусии на местно ниво са много трудни, тъй като няма желание да се плаща повече за по-доброто управление на отпадъците. Поддръжката и ангажираността от гражданите, фирмите, институциите и НПО е жизнено важно за постигане на желаните резултати и е фактор, който предопределя успех на проекта.

Второто важно условие за изпълнението на програмата е наличието на балансирана и обоснована инвестиционна програма. Въз основа на нея могат да бъдат изчислени прогнозните разходи за инвестиции, както за закупуване на нови активи, така и за съществуващите активи.

IX. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ.

Предложения План за действие обхваща периода 2008-2013 година и включва основните мерки и дейности, предвидени за изпълнение на поставените в Програмата цели.

№	Мерки	Срок за изпълнение	Отговорник	Необх. средства, лв.	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
цел 1	ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ				
1.1.	Провеждане на кампании по въпросите за управление на отпадъците	ежегодно	Кметовете по населени места	-	-
1.2.	Социологическо проучване по проблемите на отпадъците на територията на общината	Ежегодно	Експерт ООС	1 000	Общински бюджет
цел 2	НАРАСТВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА РЕЦИКЛИРАНИ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ				
2.1.	Въвеждане на разделно събиране на хартиени и картонени отпадъци в държавните учреждения	30.12.2010 г.	Кмет на община , експерт ООС	3 000	Общински бюджет
2.2.	Изграждане на площадки за временно съхранение на животински отпадъци на територията на населените места в Община Търговище	Поетапно 2009-2013 г.	Кмет на Община , кметове и кметски наместници по населени места	50 000	Общински бюджет ПУДООС и други донори
цел 3	ПОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО РАЗДЕЛЯНЕ, ВРЕМЕННО СЪХРАНЕНИЕ, СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ;				

3.1.	Подобряване на организацията на сметосъбиране и сметоизвозване на отпадъци на територията на община Търговище	Ежегодно	Кмет на Община, Управител на фирма „БКС „	10 000	Общински бюджет
3.2.	Закупуване на нова специализирана техника.	2013 г.	Управител на фирма „БКС „	200 000	Собствени средства
3.3.	Подновяване на амортизирани съдове за смет	Ежегодно	Кмет на Община	30 000	Общински бюджет, ПУДООС, други донори
3.4.	Поетапно изграждане на допълнителни площадки за съдове	2011 г.	Кмет на Община	15 000	Общински бюджет
3.5.	Изграждане на сепарираща инсталация за твърди битови отпадъци за разделяне на биоразградимите отпадъци, преди тяхното депониране, изграждане на инсталация за оползотворяване на отделените газови емисии/ метан/ чрез производството на електрическа енергия и разширение, реконструкция и модернизация на регионалното депо за твърди битови отпадъци.	2009 - 2013 г.	Кмет на Община	6 500 000	Общински бюджет, Оперативна програма „Околна среда“
цел 4	ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ				
4.1.	Въвеждане на фамилно компостиране в населените места в общината	2012-2013 г.	Кмет на Община	80 000	Общински бюджет, Оперативни програми, ПУДООС и други донори.
4.2.	Обсъждане с управители на фирми на територията на общината за екологосъобразното третиране на промишлените отпадъци	Ежегодно	Кмет на Община	-	-

4.3.	Поетапно ликвидиране на нерегламентирани и криминални селски сметища	2008 г.	Кмет на Община , кметове и кметски наместници по населени места	150 000	Общински бюджет.
4.4	Въвеждане на система показатели за входящ контрол на регионолно депо за твърди битови отпадъци.	2008г.	Управител на фирма „ БКС „ ЕООД	1 000	Собствени средства
4.5	Морфологичен анализ на генерираните отпадъци на регионално депото.	2009-2013 г.	Кмет на Община Търговище	10 000	Общински бюджет, ПУДОС
цел 5	ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ СТАРИ ЗАМЪРСЯВАНИЯ С ОТПАДЪЦИ				
5.1.	Почистване на площи, замърсени с отпадъци.	Ежегодно	Кмет на Община , кметове и кметски наместници по населени	15 000	Общински бюджет, ПУДОС
5.2.	Упражняване на стриктен контрол за предотвратяване образуването на криминални сметища.	Ежемесечно	Кмет на Община , кметове и кметски наместници по населени места	-	-
5.3.	Контрол по съхранение на складовете за съхранение на негодни за употреба пестициди	Ежегодно	Кмет на община Търговище	12 000	Общински бюджет
5.4.	Изграждане на клетки за опасни отпадъци на територията на регионолно депо за твърди битови отпадъци	2012-2013 г.	Кмет на община Търговище	50 000	Оперативна програма, ПУДОС и др. донори
5.5.	Закупуване на ББ-кубове за препарати за растителна защита	2013 г.	Кмет на община Търговище	80 000	Общински бюджет, ПУДОС
5.6.	Изграждане на клетки за производствени неопасни отпадъци на територията на регионолно депо за твърди битови отпадъци	2012-2013 г	Кмет на община Търговище	50 000	Оперативна програма, ПУДОС и др. донори

цел 6	ПРАВНО РЕГУЛИРАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ				
6.1.	Актуализация на Наредба за управление на отпадъците в община Търговище съгласно законодателството на Република България	При промяна в законодателството	Кмет на община Търговище, експерт „ООС”	-	-
6.2.	Актуализация на Наредба за спазване на общественя ред в община Търговище	При промяна в законодателството	Кмет на община Търговище, експерт „ООС ”	-	-
6.3.	Приемане на програма за управление на утайките от ПСОВ .	2010 г.	Кмет на община Търговище	-	-
6.4.	Актуализация на Програмата за управление на дейностите по отпадъците	При промяна в законодателството	Кмет на община, експерт ООС	-	-
цел 7	ОСИГУРЯВАНЕ НА ДОСТАТЪЧНИ И НАДЕЖНИ ДАННИ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ				
7.1.	Създаване на регистър на предприятията, работещи на територията на Общината, генериращи отпадъци и постоянна актуализация.	2010 г.	Експерт „ООС ”	-	-
7.2.	Подобряване контрола по отчитането на количеството депонирани отпадъци на регионално депото за твърди битови отпадъци гр. Търговище	Ежегодно	Кмет на община Търговище, експерт „ООС „	10 000	Общински бюджет
7.3.	Контролиране отчитането на количеството депонирани отпадъци на депото за строителни отпадъци гр. Търговище	Ежегодно	Кмет на община Търговище, експерт „ООС”	-	-

7.4.	Периодично контактуване с лицата извършващи продажба на батерии, луминесцентни лампи, акумулатори, отработени масла и нефтопродукти на територията на Общината за предоставяне на коректна информация	Два пъти в годината	Кмет на община Търговище, експерт „ООС”	3 000	Общински бюджет
7.5.	Информирание чрез средствата за масова информация на обществеността за решенията на общински съвет по отношение управление дейностите по отпадъците	При наличие на решение	Гл. Инженер, експерт „ООС”	2000	Общински бюджет
цел 8	УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ, ОТГОВОРНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ				
8.1.	Обучение на кметовете и кметските наместници по проблемите свързани с управление на отпадъците по населени места	Периодично	Кмет на община, експерт „ООС”	2 000	Общински бюджет
8.2.	Провеждане на обучение и повишаване квалификацията на персонала, ангажирани с управлението и експлоатацията на депото	Ежегодно	Управител на „БКС – Търговище” ЕООД		Финансирание от „БКС – Търговище” ЕООД
цел 9	УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА				
9.1.	Информирание на обществеността за разделното събиране на батерии, луминесцентни лампи, акумулатори, отработени масла и нефтопродукти, излезли от употреба моторни превозни средства – пунктовете за събиране.	Периодично	Кмет на община Търговище, Експерт „ООС”	2 000	Общински бюджет
9.2.	Привличане на обществеността в кампанията “ За чиста околна среда”	Периодично	Кмет на община, Експерт „ООС”	-	-

9.3.	Изработване и разпространение на информационни материали свързани с проблемите на околната среда и в частност на отпадъците	Ежегодно	Кмет на община Търговище, Главен инженер, експерт „ООС ”	5 000	Общински бюджет, външен източник
9.4.	Образователна програма по отношение на опазване на околната среда и управление на отпадъците сред гражданите на територията на Общината	Ежегодно	Кмет на община Търговище , НПО	10 000	Общински бюджет, външен източник
9.5.	Обществено обсъждане за намаляване на количеството на отпадъците	периодично	Кмет на община Търговище , НПО	2 000	Общински бюджет, външен източник
цел 10	УПРАВЛЕНИЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ОТПАДЪЧНИ ПОТОЦИ В СЪОТВЕТСТВИЕ С ИЗИСКВАНИЯТА НА ЕС				
10.1	<i>БАТЕРИИ И АКУМУЛАТОРИ</i>				
10.1.1	Изграждане на пункт за събиране на батерии и акумулатори	2012-2013 г.	Кмет на община Търговище	30 000	ПУДООС, Общински бюджет, Оперативна програма, други донори
10.1.2	Свързване с фирми, притежаващи разрешение по чл. 37 от ЗУО за събиране на батерии и акумулатори	2011 г.	Кмет на община Търговище, експерт „ООС”	-	-
10.1.3	Реализация на кампании за информиране на населението	2011 г.	Експерт „ООС ”	2 000	общински бюджет
10.2	<i>ИЗЛЕЗЛИ ОТ УПОТРЕБА МОТОРНИ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА</i>				
10.2.1	Изграждане на пункт за разкомплектоване на излезли от употреба МПС	2012-2013 г.	Кмет на община Търговище	30 000	ПУДООС, Общински бюджет, Оперативна програма
10.2.2	Свързване с фирми, притежаващи разрешение по чл. 37 от ЗУО за събиране	2012-2013 г.	Община Търговище	-	-

	на ИУМПС				
10.2.3	Провеждане на информационна кампания за обучение на населението.	2012 г.	Община Търговище	2 000	ПУДООС, Общински бюджет
10.3	<u>ОТРАБОТЕНИ МАСЛА</u>				
10.3.1	Свързване с фирми, притежаващи разрешение по чл. 37 от ЗУО за събиране на отработени масла	2012-2013 г.	експерт «ООС»	-	-
10.3.2	Реализация на кампании за информиране на потребителите на мотони масла	2012 г.	Община Търговище	2 000	ПУДООС, Общински бюджет
10.4	<u>МАСОВО РАЗПРОСТРАНЕНИ ОПАСНИ ОТПАДЪЦИ</u>				
10.4.1	Въвеждане на система за събиране и обезвреждане на масово разпространени опасни отпадъци	2011-2012 г.	Кмет на община Търговище	15 000	Общински бюджет, ПУДООС, Оперативни програми
10.5	<u>ОПАКОВКИ И ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ</u>				
10.5.1	Проучване на състава и количеството битови отпадъци и процентното съдържание на опаковките в тях	2012 г.	Община Търговище	10 000	Общински бюджет
10.5.2	Разпространяване на информационни материали за разделното събиране на опаковки и отпадъци от опаковки	ежегодно	Община Търговище Екобулпак	3 000	ПУДООС, Общински бюджет и др. донори.
10.6	<u>ОТПАДЪЦИ ОТ ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ</u>				
10.6.1	Поетапно прилагане на разделно събиране на опасни отпадъци в държавни и частни лечебни заведения .	2012-2013 г.	Община Търговище		Лечебни заведения ПУДООС (кредити)
10.7	<u>ОТПАДЪЦИ ОТ ЕЛЕКТРИЧЕСКО И ЕЛЕКТРОННО ОБОРУДВАНЕ</u>				
10.7.1	Изграждане на пункт за събиране на електрическо и електронно оборудване	2012-2013 г.	Кмет на община Търговище	30 000	ПУДООС, Общински бюджет, Оперативна програма
10.7.2	Свързване с фирми, притежаващи разрешение по чл. 37 от ЗУО за събиране на	2012-2013 г.	експерт «ООС»	-	-

	електрическо и електронно оборудване.				
10.7.3	Реализация на кампании за информиране на гражданите .	ежегодно	Община Търговище, Организация по оползотворяване на отпадъци от електрическо и електронно оборудване	3 000	ПУДООС, Общински бюджет и др. донори.

Х. Отчет на изпълнението на програмата

Отговорници и периодично следене на изпълнението на програмата се възлага на :
 Инж. Румяна Атанасова - Зам.кмет на Община Търговище
 Директор Дирекция ” Инвестиции и Екология “ – инженер Иван Иванов
 Йоана Стефанова - ст. експерт “Опазване на околната среда ”

Подготвяне на годишните отчети по чл.32 от ЗУО се възлага на ст. експерт “ООС ”.

Настоящата програма е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда, съгласно чл.29, ал.2 от ЗУО.

КМЕТ НА ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ
Д-Р КРАСИМИР МИРЕВ